

ממשיח ומשיח

בית מדרשו של המגיד

סיכום ותמצות דברי תורתו של המגיד

ענין היניקה מהקב"ה בעבודת השם

במאמר זה מבאר רבינו את הדרך שיקבל אדם שכל מהקב"ה והנקרא יניקה, שהוא דרך מדרכי הדביקות האמיתית שבה על ידי הכנעה אמיתית כתינוק היונק מאמו, ויודע ומרגיש שכל מה שמקבל וניזון אינו אלא ממנה. ואז זוכה לקבלת ה'מוחי' המתפשטים בו להבין ולהשכיל, והם נמשלים לחלב האם שעל ידו מתפתחין איבריו ברוחניות ובגשמיות.

וענין זה נבאר ביתר ביאור במאמרים אחרים שהענין הוא שהיניקה היא דווקא על ידי ביטול מוחלט של היונק, דהיינו שהיניקה היא מצב שבו רצונו של אדם הוא רק להתדבק בבורא יתברך, באופן שאינו רואה את עצמו כמציאות נפרדת כלל. ויש בזה שני כללים, האחד שכדי לזכות לקבל את אור ה' כגמול עלי אמו, צריך שיהיה כל חיותו מהשם יתברך, וכיר בזה בהכרה גמורה. והשני בעת שהוא מקבל שכל וגדלות המוחין מהשם יתברך, שתהיה כל כוונתו לשם יחוד קודשא בריך היא ושכינתיה, כתינוק שאינו רואה עצמו למציאות נפרדת כלל. ובשני בחינות אלו ישנו עוד אזהרה שמזהיר רבינו את האדם אשר הוא יונק מאורו יתברך, שיהיו כל איבריו שלימים לקבלת אור ה', כתינוק שחלב אמו מתפשט בכל איבריו ובונה אותם.

ועל ידי שני מידות אלו, אז מידה כנגד מידה, הקב"ה מצמצם עצמו אליו, היינו לדרגה שהוא נמצא בה, וממשיך את מידותיו לפי דרגת בני ישראל, ואף שמון הראוי היה שישראל יהיו בדרגת השלימות שדבקים בחכמה שהיא למעלה מן ה'זמן', עם כל זה הקב"ה מצייר מדריגתם שהם בתוך גבולות העולם והזמן ומשפיע אליהם.

מגיד מראשית

תורתו של המגיד ויע"א לפרשת השטע

אֶת מִי יוֹרָה דְעָה' וְגו' (ישעיה כח ט). זֶה מִשֶּׁה שֶׁהַחֲזִירוּהוּ לִינֹק מֵהַמְצָרִיּוֹת וְלֹא רָצָה, וְנִתְיַחַד לּוֹ הַדְּבוּר (סוטה יב). הַעֲנִין, לַהֲבִין עֲנִין הַיִּנְיָקָה וּמַהוּתוֹ, כְּתִיב (שיר השירים ח א) **מִי יִתְנֶנָּה כָּאֵךְ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי' וְגו', אִמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז'ל (אבות פ"ק ה משנה יז) כָּל אֲהָבָה שֶׁהִיא תְלוּיָהּ בְּדָבָר וְכו', דְאִית אֲהָבָה בְּגִין דְּיַחֲוִין בְּנוֹי וְכו' יש מי שאוהב את הקב"ה כדי שיחיו בניו, וְאִי יִסְלַק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִיְנִיה לֹא יֵאָהֵב אוֹתוֹ וְאִי יִטוֹל הַקָּב"ה מִמֶּנּוּ אֶת בְּנוֹי לֹא יֵאָהֲבוּ, עֵין ש"ם בְּזַהַר (תיקו"ז תיקון ל עג), אֲבָל אֲהָבָה דְיֵאָהֵב לִיה בֵּין בְּטַב וְכו' אבל אהבה האמיתית היא שיהאבהו בין בטוב ובין וכו', דְזוֹ אֲהָבָה שֶׁאִינָהּ תְלוּיָהּ בְּדָבָר וְאִינּוּ נִפְסָק לְעוֹלָם שֶׁאוֹהֵב אֶת הַקָּב"ה בְּכֹל מִידָה וּמִידָה שְׂמוּדָד לוֹ, וְאִינוּ תוֹלָה אֶת אֲהֲבָתוֹ בַּהֲנַגְתַּת הַקָּב"ה כִּלְפָיו, וְזֶה נִקְרָא אֲהָבַת אֲחִים וְרַעִים דְלֹא מִתְפָּרְשִׁין. וְאֲחִים הוּא דְבִקּוֹת כְּדֹכְתִיב (תהלים קכב ח) **לְמַעַן אֲחִי וְרַעִי' וְגו',** חֲזִינוּ מִכָּךְ שֶׁלִּשׁוֹן אַחֻוּהָ נִטְפֵל הוּא לְרַעִוֹת שֶׁהוּא דְבִקּוֹת הַרַעִים זֶה בְּזֶה בְּאֲהֲבָתָם, וְאֲהָבַת הָאֲחִים הִיא בְּשִׁבִיל שֶׁיֵּצְאוּ מִמְּקוֹר אֶחָד, וְאֵף שֶׁזֶה תְלוּי בְּדָבָר, מִפְּלִ מְקוּם אִינוּ תְלוּי בְּדָבָר בְּטַל, שֶׁהָרִי יֵצְאוּ מִמְּקוֹר אֶחָד, וְזֶה לֹא יִשְׁתַּנֵּה לְעוֹלָם נִמְצָא שֶׁאֲהָבָה זֹאת הִיא אֲהָבָה עֲצֻמִּית כִּי הִיא תְלוּיָהּ בְּעֲצֻמוֹתָם, נִמְצָא מִי שֶׁיֵּאָהֵב לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא הַמְּקוֹר שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא, בְּחִינָה זוֹ לֹא יִפְסָק וְלֹא יִשְׁתַּנֵּה.**

וְהִנֵּה הַתֵּינוּק כָּל זְמַן שֶׁיוֹנֵק אֶת אִמּוֹ אִזֵּי הוּא נִקְשֵׁר מְאוֹד לְאִמּוֹ, מִפְּנֵי קִשְׁר הַחַיּוֹת שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חַיּוֹת כִּי אִם מִמְּנָהּ וְלִכּוֹן אִינוּ מְרַגֵּשׁ עֲצֻמוֹ כִּלְל כְּמִצִּיאוֹת נִפְרֵדָת, כִּיוֹן שֶׁאִינוּ מְקַבֵּל חַיּוֹת מְעֻצְמוֹ כִּלְל רַק כֹּל מְזוּנָה דֶרֶךְ אִמּוֹ, (וזוהו הסבר בדרך השלילה, ועוד בדרך החיובי -) **וְכָל יַנְיָקָת חַיּוֹתוֹ בְּאִמּוֹ, וְקִשְׁרוֹ אֲלֵיהָ עַל יְדֵי יַנְיָקָה וְחַיּוֹת עַל יְדֵי הַתְּעוּגָה וְהַחַיּוֹת שֶׁמְקַבֵּל מִחֵלֵב אִמּוֹ הוּא נִקְשֵׁר לְאִמּוֹ וּמְרַגֵּשׁ שֶׁכֹּל חַיּוֹתוֹ מִמְּנָה, וְכִשֶּׁיִּגְדֵל וְאֵין צְרִיךְ לִיַּנְיָקָה נִפְסָק הַקִּשְׁר מְעַט, וְאִלוּ יֵצֵיר שֶׁיֵּצְטָרֵף תְּמִיד לִינֹק מִמְּנָה, הִיא תְּמִיד נִקְשֵׁר בָּהּ בְּקִשְׁר אִמִּיץ וְחֵזֵק, נִמְצָא שֶׁאֵין דֵי בְּמָה שֶׁיִּנֹק וְקִיבֵל חַיּוֹתוֹ מִמְּנָה בְּשַׁעַת הַיִּנְיָקָה, אֲלֹא הַדְּבִיקוֹת הַשְּׁלִימָה הִיא רַק בְּשַׁעַת הַיִּנְיָקָה.**

כֵּן הַתּוֹרָה הַנִּקְרָאת אִם, כְּדֹכְתִיב (משלי א ח) 'תּוֹרַת אִמֶּךָ,' וְהִינּוּ כַּמְשַׁל הָאִם הַמְּנִיקָה אֶת בְּנָהּ, וְכִמוּ שֶׁכְּתוּב (שם ה ט) **'דְּדַיָּה יְרוּךְ בְּכָל עֵת,'** וְאִמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז'ל (עירובין נד): **מַה הַדָּד הַזֶּה כָּל זְמַן שֶׁהַתֵּינוּק מְמַשְׁמֵשׁ בּוֹ מוּצָא בּוֹ טַעַם. אֵף דְּבְרֵי תּוֹרָה כָּל זְמַן שֶׁמִּחְפֵּשׂ בּוֹ מוּצָא בְּהוֹן טַעַם, נִמְצָא תְּמִיד צְרִיכִין לִינֹק מִהַתּוֹרָה שֶׁהַחַיּוֹת נִמְשֵׁךְ לְאָדָם דּוּקָא עַל יְדֵי שִׁיוּנֵק מֵהַתּוֹרָה, וְאֵין דֵי בְּדָבְרֵי הַתּוֹרָה הַחֻקּוּקִים בְּזִכְרוֹנוֹ, אֲלֹא דּוּקָא כְּשׁוֹזֵר וּמַעֲיִין בָּהֶם נִמְשֵׁךְ לוֹ חַיּוֹת חֹדֶשׁ, וְכָל זְמַן שֶׁמִּמְשַׁמֵּשׂ בָּהּ מוּצָא טַעַם יוֹתֵר.**

וּמִטַּעַם זֶה וְכָל אָדָם צְרִיךְ לְהִיֹּת בְּבַחֲנֵית יַנְיָקָה לְתּוֹרָה, וְאִפְלוּ שֶׁהוּא גְדוֹל וּמְפֻלָּג צְרִיךְ תְּמִיד לִינֹק מִהַתּוֹרָה וְהוּא נַחֲשֵׁב 'יוֹנֵק' תְּמִיד בְּעֶרְךְ הַדְּרָגָה שֶׁעֲדִיין לֹא הִשִּׁיג, כִּי חֲכַמַת הַתּוֹרָה אֵין לָהּ סוּף, כִּי דְדַיָּה יְרוּךְ בְּכָל עֵת כְּתִיב, וְעַל פְּסוּק זֶה דִּרְשׁוּ חז"ל (עירובין נד): **אֵת הַדְּרָשָׁה הַנִּזְכָּרָת - "לְמָה נִמְשָׁלוּ דְבְרֵי תּוֹרָה כִּדְד מַה דְּד זֶה כֹּל זְמַן שֶׁהַתֵּינוּק מְמַשְׁמֵשׁ בּוֹ מוּצָא בּוֹ חֵלֵב, אֵף דְּבְרֵי תּוֹרָה כֹּל זְמַן שֶׁאִדָּם הוּגָה בְּהוֹן מוּצָא בְּהוֹן טַעַם,"** כִּי אֵף אִם לִמַּד אֶת כֹּל הַתּוֹרָה, צְרִיךְ תְּמִיד לִינֹק עוֹד כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הָעוֹמֵק הַנוֹסָף שֶׁעֲדִיין לֹא הִשִּׁיג, וְכַשֶּׁמְשַׁמֵּשׁ בָּהֶם וְעוֹסֵק בָּהֶם מוּצָא אוֹתוֹ עוֹמֵק וּמְרַגֵּשׁ בָּהֶם טַעַם חֹדֶשׁ, וּמִכַּח זֶה נִמְצָא קִשְׁרוֹ בְּהַתּוֹרָה תְּמִיד בְּבַחֲנֵית יַנְיָקָה, וְאֵז בְּכָל מַעֲשֵׂיו אִפְלוּ בְּחִצּוֹנֵי קִשְׁרוֹ תְּמִיד בְּהַתּוֹרָה כִּיוֹן שֶׁכִּמוּ שֶׁהַתֵּינוּק אִינוּ מְרַגֵּשׁ אֶת חַיּוֹת עֲצֻמוֹ כִּיוֹן שֶׁמְרַגֵּשׁ שֶׁכֹּל חַיּוֹתוֹ מִמְּנָה, כֵּךְ הַיּוֹנֵק מֵהַתּוֹרָה יְרַגֵּשׁ שֶׁכֹּל חַיּוֹתוֹ מִהַתּוֹרָה וְאֵין לוֹ חַיּוֹת אַחֶרֶת וּמִמִּילָא אִפְלוּ בְּמַעֲשָׂיו וְעַיְינֵינוּ יְהִיֶּה קִשְׁרוֹ בְּתּוֹרָה, וְאִינוּ נִפְסָק הַקִּשְׁר כְּאִמּוֹר לְמַעֲלָה, וְכָל מַעֲשָׂיו עַל פִּי הַתּוֹרָה.

וְהִנֵּה כְּתִיב (דברים כב ו-ז) 'פִּי יִקְרָא קוֹ צְפוּר וְגו' וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים.' כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי בַחֲנֵיּוֹת בְּיַנְיָקָה. אַחַת שֶׁהָאִם מְרַכְנֶת עֲצָמָה לְיֵלֵד וּמִיִּנְקָת אוֹתוֹ, וְהַשְּׁנִיָּת שְׁלוֹקְחָתוֹ עַל זְרֻעוֹתֶיהָ וְיָדֶיהָ וּמִיִּנְקָת אוֹתוֹ, וְהַבְּחִינָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא מִפְּנֵי שֶׁאֵין הַתֵּינוּק בְּרִיא אוֹלָם וְאֵין לוֹ שׁוּם הַעֲמָדָה עֲצֻמִּית, שֶׁאִינוּ יִכּוֹל לְהַעֲמִיד עֲצֻמוֹ אִפְלוּ עַל יְדֵי אִמּוֹ לְהַרִים רֵאשׁוֹ וּלְיִנוֹק, לְכֵן מִשְׁפֻּלֶת הָאִם עֲצָמָה אֲלֵיו כֶּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב בְּעַרְיֶסָה, וּמִשְׁפִּיעָה לוֹ דֵי חַיּוֹתוֹ. וְהַבְּחִינָה הַשְּׁנִיָּת כֶּשֶׁהוּא

בְּרִיא וְיִכּוּל לְהִגִּבֵּה ראשו ולינוק, **אַז לּוֹקַחְתּוּ וּמַעֲלֵה אֹתוֹ עַל יָדֶיהָ וּמְנִיקְתּוּ. כַּמוֹ כֵּן יִשְׂרָאֵל כְּתִיב בְּהוֹ (יְשַׁעְיָה נד יג) 'וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה'". רוּצָה לומר שְׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמַד אוֹתָם תְּמִיד שִׁכְל אִיף לְעִבְדוֹ וּלְקָרֵב אֶת עֲצָמָם אֲלָיו וְאז מַעֲלָה אוֹתָם עַל יְדוֹ, כְּלוֹמֵר עַל יְדֵי אַהֲבָה וִירָאָה, וְכִשֵּׁי־יִשְׂרָאֵל אִינָם בְּרִיאִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם וְאִינָם יְכוּלִים לְהַשִּׁיג אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ מִכֵּיוֵן שֶׁאֵין לָהֶם אֲפִילוּ בְחִינַת רַגְלִיִּים שֶׁל הַתִּינוּק שְׁכַשְׁהָם בְּבִרְיָאוּת וְחוּזְקָה, יְכוּל הַתִּינוּק לְהַחֲזִיק עֲצָמוֹ עַל יָדָם עַל זְרוּעוֹת הַמִּינִיקָה וְלִינוּק, אַז כְּבִיכּוֹל מְצַמְצֵם עֲצָמוֹ בְּצַמְצוּמָיִם עַד רִדְתּוֹ אֶל עֵרֶךְ הַשְּׁכָלָתָם אֶל הָאוּפוֹן שִׁיכוּלִים לְהִבִּין וְלְהַשִּׁיג, וּמִשְׁכִּילִם כְּפִי עֵרֶךְ בְּיָנְתָם. כִּי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חָפֵץ בְּצַדִּיקִים שֶׁמִּשְׁתוֹקְקִים אֲלָיו וְבַטָּלִים אֲלָיו, וְהֵם בְּקַטְנוֹת שִׁכְל, וְגַם שִׂם בְּדַרְגָּה שֶׁהֵם שְׂרוּיִים בָּהֶּן 'דָּרִיכֶם לְסוּר מְדַרְכֶּם וּלְהַשְׁכִּילֶם דָּרָךְ ה'.**

וְזָהוּ 'וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ'. וְדָרְשׁוּ חז"ל אֵל תִּקְרִי בְּנֵיךְ אֲלָא בּוּנֵיךְ (בְּרֵכוֹת סד), כִּי כִּשְׁהֵם בְּקַטְנוֹת שִׁכְל צָרִיכִים הֵם לְהַבְנִית לְבַנוֹת אֶת קוֹמַתָּם הַרוּחוּנִית, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמַד אוֹתָם וּבוֹנֶה אוֹתָם, וְזָהוּ אֵל תִּקְרִי בְּנֵיךְ אֲלָא בּוּנֵיךְ וְכַן לומר לָךְ שְׁפִשֵׁט הַכַּתוּב וְדָרְשֵׁת חז"ל שֶׁנִּיחַם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה, כִּינּוֹן שְׁהֵם 'לְמוֹדֵי ה' שֶׁהֵם בְּבַחֲנִית יוֹנֵק שְׁכָל חַיּוּתוֹ מֵהָאֵם, וְהִינּוּ שְׁכָל חַיּוּתָם מֵהַתּוֹרָה וְרוֹצִים לְקַבֵּל מִהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁפִּעּוֹ כִּינוּק שֶׁאֵין לוֹ שׁוּם חַיּוּת אַחֲרָת, נִמְצְאוּ הֵם בְּבַחֲנִית בָּנִים, וְלָכֵן מִכֵּיוֵן שֶׁהֵם נוֹהֲגִים כַּךְ בְּבַחֲנִית בָּנִים שְׁיוֹנְקִים רַק מֵאָמֶם, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְהַבְיָא אוֹתָם לְשִׁלְמוֹת גְּדוּל שֶׁיִּהְיִי בְּגִדְלוֹת הַמוֹחוּן, לְהַשִּׁיג עוֹמֵק דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְדָרְכֵי ה', וְזָהוּ וְרַב שְׁלוֹם, שְׁלָמוֹת רָב וְאז יִקְרָאוּ 'בְּנִים' וְלֹא רַק כְּבַתִּיבָה שֶׁהִיא עַל שֵׁם הַעֲתִיד שֶׁמִּשְׁתוֹקְקִים לְהַבְנִית וְלַחַיּוּת בְּבַחֲנִית בָּנִים.

וְצִרְיָךְ שְׁלֵא יִהְיֶה חַס וְשְׁלוֹם שׁוּם פֶּגַם בְּשׁוּם אֲבָר מֵאֲבָרֵי הַרוּחוּנִיִּים שֶׁל הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם הַמִּידוֹת, כִּי כָּל אֲבָר הַפְּגוּם שֶׁכִּינְתָּ לֹא שְׂרִיָּה בֵּיה (תִּיקוּנֵי זוֹהַר תִּיקוּן ע קל): הַשְׁכִּינָה אִינָה שׁוֹרָה עַל דְּבַר פְּגוּם, כְּלוֹמֵר עַל כָּל מִידָה מִמִּידוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁאִינָה מְזוּכָּר כָּלֵל לְכַבוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְיִסְלַק הַשְּׁכִינָה כְּבִיכּוֹל, וְגַם זֶה תְּנָא לְדַבִּיקוֹת הַש"ת, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם בְּבַחֲנִית יוֹנֵק, שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן כּוֹלוּ בְּכָל אֲיַבְרֵיו לִינוּק מֵהַתּוֹרָה, וְאז יִזְכֶּה לְהַבְנִית וּלְקַבֵּל הַהָאִרָה בִּשְׁלֵימוֹת.

וְיֵשׁ שְׂנֵי בְחִינּוֹת קַטְנוּת, הָאַחַד בְּבַחֲנִית דְּבָרִים חִיצוֹנִיִּים כְּגוֹן אֲכִילָה וְשִׁתְיָה שְׁעוֹשָׂה לְמִלְאוֹת כְּרוֹס, וְאֵין מְשִׁיל עַל פְּנִימִיּוֹת הַדְּבַר שֶׁאִינוּ מִבִּין שְׁפִנְיָמוֹת ה'אוֹכֵל' הוּא ה'מֹאכֵל' הַרוּחוּנִיּוֹת שְׁבוּ, וְצִרְיָךְ לְכוּן מִחֲשַׁבְתּוֹ לְהַתְעַנֵּג עַל חַיּוּת הַתּוֹרָה שֶׁבְּמֹאכְלִים, וְקַטְנוּת הַשְּׂנֵי, בְּבַחֲנִית הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה וּמְצוּת, אִיף עַל פִּי שְׁעוֹסֵק וְלוֹמֵד הוּא בְּקַטְנוּת שִׁכְל, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִלְמַדוֹ אִיף לְהַתְּקָרֵב אֲלָיו. וְיֵשׁ שְׁלוּמְדִין אוֹתוֹ וְאִינוּ

מְשִׁיגִים עַל זֶה שֶׁאִינוּ שֵׁם לְבוּ לְמַחֲשׁבוֹת שְׁהַקְב"ה שׁוֹלַח אֲלָיו, אִמֵּנָם הַקְב"ה מִלְמַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד אִיךְ לְהִתְקָרֵב אֲלָיו, נִמְצָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִלְמַדָּם, אִיף שְׁהָאָדָם בְּקַטְנוּת וְאִינוּ יְכוּל לְהַשִּׁיג דָּרָךְ ה' מֵעֲצָמוֹ, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ אֲלָיו כְּפִי שִׁכְלוֹ הַמוֹעֵט.

וְכַתִּיב (הוֹשֵׁעַ י א ג) 'וְאִנֹּכִי תְרַגְּלִיתִי לְאֶפְרַיִם קָחֶם עַל זְרוּעֹתַי'. רוּצָה לומר שְׁבַתְחִילָה הִיָּה בְּדַרְגָּה הַרְאֻשׁוֹנָה שְׁלֵא הִיָּה אִיף יְכוּל לְקַבֵּל מִשְׁכָּל שֶׁהוּא בְּחִינַת נִינוּקָה וְצִמְצוּם, אֲלָא כַּאֲם הַמְרַכְנֵת עֲצָמָה לְבָנָה שֶׁבְּעִרְסָה כִּינּוֹן שֶׁאִינוּ בְּקוֹ הַבְּרִיאוֹת, וְאֵנֹכִי - הַקְב"ה הַעֲלֵהוּ, שֶׁהִבִּיאוֹ לְמַדְרָגָה הַשְּׂנֵיָה דִּינִיקָה. שִׁלְקָחוּ עַל הַזְרוּעוֹת שֶׁהִיָּה בְּבִרְיָאוּת, וְלֹא הִיָּה צָרִיף לְצַמְצָם אֶת עֲצָמוֹ וְלְהַרְפִּין אֲלָיו וְהַזְרוּעוֹת הֵם הָאֲהָבָה וְהִירָאָה שֶׁמְכַנִּיס הַקְב"ה לְלַבּוֹ שֶׁל אָדָם כְּדִי שִׁיוּכָל לְהִתְקָרֵב אֲלָיו וְלְהַחֲזִיק בְּמִידוֹתָיו.

וְזָהוּ נִקְרָא קוֹן צִפּוֹר הַמוֹזְכָר בְּפִרְשָׁה, וְכַפִּי שֶׁהוֹלֵךְ וּמֵבֵאָר: וְכַתִּיב (מְשָׁלִי כז ח) 'צִפּוֹר נוֹדְדָת מִן קִנְיָה כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ'. דְּהִינּוּ בְּבַחֲנִיָּה שֶׁמְצַמְצֵם אֶת עֲצָמוֹ כְּבִיכּוֹל עַד מְדַרְגָּה תְּחַתּוֹנָה עַד הַדַּרְגָּה שֶׁשֵּׁם נִמְצָאת הַשְׁכִּינָה הַנִּקְרָאת צִיפּוֹר, כְּלוֹמֵר הִיכֵן שֶׁנִּמְצָאִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זָהוּ נִקְרָא [אִישׁ] נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. אִישׁ דָּא קוֹדֵשׁא בְּרִיף הוּא, נִמְצָא 'כִּי יִקְרָא קוֹן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ' (דְּבָרִים כב ו), שֶׁתִּהְיֶה אַתָּה הָאָדָם בְּבַחֲנִית קוֹן צִפּוֹר שֶׁהוּא בְּחִינַת מִיעוּטָא דַּרְגָּה פְּחוּתָה, שֶׁל מוֹחוּן דִּקְטָנוּת, וְהַמוֹחוּן' שְׁהַקְב"ה מִשְׁפִּיעַ לָךְ יִהְיִי בְּדַרְגָּה הַנְּמַשְׁלַת אֶל 'צִפּוֹר נוֹדְדָת מִן קִנְיָה' כְּאָמוֹר. כָּכֵל עֵץ אוֹ עַל הָאָרֶץ, רוּצָה לומר שְׁתִּי בְּחִינּוֹת, הָאֶחָד בְּתוֹרָה וְבִמְצוּוֹת שֶׁנִּקְרָא 'עֵץ חַיִּים' וְגו' (מְשָׁלִי ג יח), וְהוּא בְּחִינַת קַטְנוּת שְׂנִית הָאָמוֹר לְעֵל. 'אוֹ עַל הָאָרֶץ', בְּחִינַת אֲרֻצִּיּוֹת שֶׁהוּא קַטְנוּת רֵאשׁוֹנָה הָאָמוֹר לְעֵל.

וְשְׁתֵּי בְחִינּוֹת אֵלוֹ כְּשֶׁתִּהְיָ בְּקַטְנוּת שִׁכְל, שֶׁהוּא 'אֶפְרַחִים אוֹ בִּיצִים'. בִּיצָה הִיא דְּבַר שְׁלֵא יֵצֵא עֲדוֹן לְאֲוִיר וְלֹא הִיָּתָה הוֹלְדָה, כֵּן כַּאֲשֶׁר הָאָדָם בְּדַרְגָּה הַרְאֻשׁוֹנָה שֶׁאִינוּ יְכוּל אִיף לְקַבֵּל הַשְּׁכָל דִּינִיקָה, אִז הַשְּׁכָל שֶׁלוּ בְּאוֹתָהּ דַּרְגָּה שֶׁהִיא בְּבַחֲנִית 'עֵיבוֹר', נִקְרָא בִּיצָה, כַּמוֹ כֵּן מְפָנִי שֶׁהוּא דוֹמֵה לְבִיצָה שְׁעֲדִיין לֹא יֵצֵא מֵהַכָּח אֶל הַפּוֹעֵל וְמֵהַסְּתֵר אֶל הַגִּילּוּי, שְׁלֵא הִיָּתָה הוֹלְדָת הַשְּׁכָל, וְהוּא קַטְנוּת אֶחָד. אוֹ אֶפְרַחִים דְּלִית לְהוֹן גְּדַפִּין שְׁלָמֵין (תִּיקוּן ז' הַקְּדָמָה א:). רוּצָה לומר שֵׁשׁ לוֹ שִׁכְל שֶׁהֵם נִקְרָאִים גְּדַפִּין, וְהִינּוּ שְׁעוּבַד אֶת ה' בְּתוֹרָה וְתִפְּלָה, אֲבָל אִינוּ יְכוּל לְעַלּוֹת לְמַעֲלָה, דְּלִית לֵיה גְּדַפִּין שְׁלָמֵין שְׁעֲדִיין לֹא נִשְׁלְמוּ כְּנִפְיּוֹ, הִינּוּ הָאֲהָבָה וְהִירָאָה שֶׁלוּ, וְבִשְׁתֵּי בְחִינּוֹת אֵלוֹ כְּשֶׁהוּא בְּקַטְנוּת הַשְּׁכָל, אִיף שְׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמַד אוֹתָךְ וּמְרַכִּין עֲצָמוֹ לְהַשְׁכִּילָךְ, 'לֹא תִקַּח הָאָם עַל הַבְּנִים', רוּצָה לומר לֹא תוּכַל לִקְחַת שׁוּם הַשְּׁכָלָה בְּעַנְיָן זֶה עֲדִיין לֹא תוּכַל לְהַשִּׁיג עוֹלְמוֹת ה'שְׁכָל, הַחֻכְמָה

וְהַבִּינָה, כִּינּוֹן שְׁעֲדִיין אִינָךְ בְּגִדְלוֹת הַמוֹחוּן וְלֹא הִשְׁגַּת אֶת דַּרְגַּת ה'אֵם' שֶׁהִיא מַעַל ה'בְּנִים'.

רַק בְּאִפְן זֶה תוּכַל לְהַגִּיעַ לְגִדְלוֹת הַמוֹחוּן, שְׁלַח וְגו'. וְהֵעֵנִין כִּי אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (אֲבוֹת פֵּרָק א מְשֻׁנָה ג) אֵל תִּהְיִי וְכו', וְיְהִי מוֹרָא שְׂמִיָם עֲלֵיכֶם. כִּי לְמָה נִקְרָא שְׂמִיָם, עַל דָּרָךְ (חֲגִיגָה יב). אֵשׁ וְיָמִים שְׁעִרְבוּ זֶה בְּזֶה וְעָשָׂה מֵהֵם שְׂמִיָם וּמְרַמֵּז עַל הַגְּבוּרָה (אש) וְהַחֲסָד (יָמִים) שְׁעִירְבוּ וְכִלְלָם זֶה בְּזֶה וְעָשָׂה מֵהֵם אֶת בְּחִינַת הַתְּפִאֳרָה הַכְּלוּלָה מְשֻׁנֵיִם וּמְכוּנָה 'שְׂמִיָם' (זוֹהַר שְׁלַח קנז), נִמְצָא בְּחִינַת הִירָאָה וְהָאֲהָבָה שְׂנִיָּה מְתָאֲחָדִים וּמְעִרְבִין זֶה בְּזֶה וּמֵבֵאָר אִיךְ יְתָכֵן שִׁיְהִי שְׁנֵיהֶם מְעוֹרְבִים זֶה בְּזֶה, וְהִינּוּ כְּשֶׁעוֹשָׂה לְכַבוֹד שְׂמִיָם וְלֹא לְכַבוֹד עֲצָמוֹ, וְכָל הַמְּבַקֵּשׁ פָּרִס שְׁכוֹנְתּוֹ לְהַנָּאת עֲצָמוֹ, חֲשִׁיב שְׁבָאֵמָת הוּא עוֹבֵד אֶת עֲצָמוֹ, וְאֲפִלוּ עוֹלָם הָבָא שֶׁמְצַפֶּה לוֹ בְּתוֹרַת קְבַלַת שְׁכַר וְלֹא לְהַתְעַנֵּג עַל ה', הוּא תוֹעֵלַת עֲצָמוֹ. רַק יַעֲבַד לְכוֹנְנָה אַחֲת, לְשָׁמוֹ הַגְּדוֹל בְּרוּךְ הוּא לְהַתְעַנֵּג עַל ה', שְׁהַקְב"ה מִתְעַנֵּג מִמָּה שִׁיִּשְׂרָאֵל מִתְעַנְיָן בְּעִשִּׂית מְצוּוֹתָיו, וְהָאֲהָבָה וְהִירָאָה יִהְיֶה רַק לְכוֹנְנָה זֶה.

וְאִיף שֶׁאֵנוּ מִתְּפַלְּלִין עַל תּוֹעֵלְתָנוּ וְאֵם כֵּן נִרְאֶה שֶׁהוֹתֵר לְכוּן בְּתַפְּלוֹתוֹ לְצַרְכֵי עֲצָמוֹ, הוּא רַק שִׁיתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, בְּהִיּוֹת שְׁכָל זְמַן שֶׁאֵנוּ חוֹסְרִים מְטוֹבוֹ הוּא מְפָנֵי הַסְּתֵלְקוֹת חַיּוּתוֹ הַמְּמֵלָא כָּל הַעוֹלָמוֹת, וְזֶה נֵיכֵר בְּעִיִּקֵר בְּחִיסוּרֵן הַצַּדִּיקִים הַדְּבָקִים בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי כָּל זְמַן שֶׁמְתַגַּדֵּל וּמְתַרְחָב שְׁפִעּוֹ כָּל זְמַן שֶׁשִּׁפַּע ה' יוֹרֵד בְּגִדְלוֹת וּבְהַרְחָבָה וְאֵין מוֹנַע לְתַחֲתוֹנִים מִקְבִּלוֹ, הִרִי כָּל הַעוֹלָמוֹת מְלָאִים טוֹב וְאז נִמְשַׁךְ מִמִּילָא בְּתַחֲלֵה עַל הַצַּדִּיקִים הַמִּתְפַּלְּלִים עַבּוֹד כְּבוֹד שְׁמוֹ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא מְתַגַּדֵּל בְּעוֹלָמוֹ. וְעַל זֶה אֲנַחְנוּ מִתְפַּלְּלִים שִׁיתְרַחֵב גְּבוּל הַקְּדוּשָׁה וְיִמְלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ (תְּהִלִּים עב יט) שִׁימְשִׁיךְ אֶת אוּרוֹ וְשִׁפִּיעוּ לַתּוֹךְ הָאֲרֻצִּיּוֹת - לְעוֹלָם הָעִשְׂיָה, וְאֵז מִמִּילָא הַטּוֹב יִהְיֶה מֵעֲצָמוֹ שְׁכַשְׁתָּרָה קְדוּשְׁתּוֹ בְּכָל הָאָרֶץ מִמִּילָא לֹא יִהְיֶה חֲסַר שׁוּם דְּבַר, וְהַעֲקֵר הוּא שִׁיתְגַּדֵּל שְׁמוֹ עַל יְדֵי זֶה. וְכָל כְּוַנְתָנוּ רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל שְׁאַלוֹתָנוּ.

וְזָהוּ שֶׁהַזְהִיר לְבָל יַעֲבַד עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרִס, וְיְהִי מוֹרָא שְׂמִיָם עֲלֵיכֶם (אֲבוֹת פֵּרָק א מְשֻׁנָה ג), אוֹתָהּ הִירָאָה שְׁל שְׂמִיָם שֶׁהִיא אש וְיָמִים מְעוֹרְבִין זֶה בְּזֶה, כְּלוֹמֵר שְׂאַחֲזָה בְּאֲהָבָה. וְכַבֵּר נִתְבָּאֵר אֲצֻלָנוּ בְּמִקּוֹם אַחַר פְּרוּשׁוֹ שֶׁאֵין הַכוּנְנָה לִירְאַת הָעוֹנוֹשׁ אֲלָא לִירָאָה מִחֲמַת בּוֹשָׁה, שֶׁהִיא אַחוּזָה בְּאֲהָבָה.

וְזָהוּ (דְּבָרִים כב ז) 'שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאָם', אֶת הַטְּפִל לְאָם, שֶׁהוּא קְבֵלַת פָּרִס שֶׁהוּא הַטּוֹב הַגְּשָׁמִי הַנִּמְשַׁךְ מֵעֲצָמוֹ בְּדָרָךְ מִמִּילָא עַל יְדֵי שֶׁמְתַגַּדֵּל וּמְתַרְחָב הַשִּׁפַּע הַרוּחוּנִי, וְיְהִי עוֹלָם הָבָא טַפֵּל בְּעֵינֵיכֶם לְגִבַּי עֵקֶר הָעֵבֻדָה לְגַדֵּל וּלְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ לְעִשׂוֹת נַחַת רַיַּח לְפָנָיו.

